

Petar Lubina
Bogorodici Djevici. Izabrane marijanske molitve 1. tisućljeća,
Split, 2005., 144 str.

Za vrijeme dugogodišnjeg uređivanja katoličkog mjesečnika “Marija”, autor je priređivao i objavljivao prijevode marijanskih molitava iz različitih vremenskih razdoblja kršćanske molitvene prakse što su čitatelji rado prihvaćali kao uzorak molitve i poticaj na vjerničko razmišljanje. U ovoj knjižici je sakupljen prijevod sto i jedne marijanske molitve iz prvog tisućljeća po kronološkom redu postanka. Izabrane su prvenstveno “one manje poznate ili gotovo nepoznate molitve koje još nisu ugledale svjetlo dana pod hrvatskim nebom” (str. 5). Naravno, od toga je pravila izuzeta najpoznatija Marijina pjesma “Veliča” i najstarija poznata molitva Gospi “Pod tvoju se obranu utječemo”. Svaka je molitva popraćena kratkom natuknicom o vremenu nastanka i njezinu tvorcu. Autor priznaje da je “mogao dati opsežniji uvid u povijesne i vjerske prilike u kojima su nastajale” (str. 6), ali uzimajući u obzir namjenu i svrhu objavljivanja, čini se da je i ovo, zaista najkraće, dovoljno za naše današnje konkretne prilike.

Autor iskreno priznaje ograničenost i nedostatke izbora za koji se opredijelio, ali i skromno se podlaže kritičarima specijaliziranim za drevnu kršćansku književnost ne bojeći se priznati kako je prevodio iz prijevoda objavljivanih u marijanskim časopisima ili u zbirkama koje navodi na kraju svake molitve čime je olakšan posao onima koji žele detaljnije uvide u izvornik pojedine molitve.

U ovoj zbirci molitava Bogorodici zrcali se evanđeoski duh pohvala i divljenja koji se u kasnijem vremenu samo intenzivirao u zazivanju, čašćenju i nasljedovanju Bogorodice Marije koja “zaslužuje svaku hvalu i slavu ... i nadvisuje u punini ono što su o njoj rekli proroci”. Sve su ove molitve duboko prožete

kristološkim i trinitarnim duhom što je konstanta marijanske pobožnosti kroz vjekove a sažeo ju je sv. Grgur Čudotvorac već u 3. st.: *“Ti odsjaju svjetla// u carstvu Duha,/ u tebi se proslavlja Otac/ koji nema početka/ i kojega te sila osjenila./ U tebi se proslavlja Sin/ kojega si u svome tijelu nosila/ U tebi se časti Duh Sveti/ koji je u tvome tijelu proizveo/ rođenje velikoga Kralja”* (str. 18). Upravo pod tim vidom kršćani su uvijek iznova propitivali ispravnost svoje pobožnosti i štovanja Blažene Djevice. Svako teološko promišljanje i tumačenje marijanske pobožnosti polazi od molitvene prakse a ne obrnuto. Za većinu ovdje donesenih molitava možemo sa sigurnošću tvrditi da su bile dio službene crkvene liturgije, osobito uzmemo li u obzir kako u prvom tisućljeću nije bila naglašena razdvojenost privatne i službene molitve i pobožnosti. Ali neke su veoma rano bile isključivo odraz pučke izvanliturgijske pobožnosti. Primjer je za to najstarija sačuvana molitva Bogorodici iz 3. st. *“Pod tvoju obranu”* (str. 16) u kojoj se pjesnik obraća izravno Bogorodici a ne Bogu zanosnim jezikom povjerenja i ljubavi.

Mnoge su od ovdje donesenih molitava bile dio monaškog časoslova, osobito jutarnje i večernje molitve što je tijesno povezano sa svjetlom i tamom, simbolima života i smrti, dobra i zla. Zbog toga pjesnik pozdravlja Bogorodicu koja je *“sjajnija od sunca, blistavija od mjeseca ... i blještavila zvijezda”* (str.106).

I prosne molitve Bogorodici odišu produhovljenom teološkom jasnoćom. U tom stilu pjesnik moli: *“Djevice/ daruj nam ne samo jelo za tijelo/ nego i kruh anđeoski/ koji siđe u tvoje djevičansko krilo/ ... moli Boga za nas/ da nam udijeli da ustrajemo/ da se učvrsti mir/ i poraste ljubav”* (str. 52).

Čitajući ovako sakupljene molitve ostajemo zadivljeni velikim duhovnim blagom što je, uglavnom, do sada bilo sakriveno hrvatskim čitateljima i moliteljima. Posebno zadivljuju svetopisamske slike i usporedbe koje se koriste u zbirci ovih molitava. Navodimo neke: Jakovljeve ljestve, Aronov štap, gorući grm, zlatno runo, Davidovo žezlo, mana nebeska, šator Svevišnjega, drvo života, pozlaćena škrinja, ložnica Velikoga kralja, vrelo života, nepresahli studenac, njiva Gospodnja, luka brodolomcima, stablo ploda besmrtnoga, rosna dolina, zora novoga dana ... (Usp. str. 21, 32-33, 44-45.).

U zbirci se jasno zrcali i otajstvenost Crkve. Bogorodica se pokazuje kao povlašteni svjedok ostvarena plana spasenja. Zbog toga je čašćena nazivima *“prva vjernica”* i *“svjedok”* Kristove tri-

jumfalne pobjede nad zlom. Kršćani su upravo zbog toga častili svoje mučenike – svjedoke koji su na vidljiv način sudjelovali u mukama Kristovim a preko njih i u uskrsnoj proslavi. I tu je izvor vjerovanja u njihov zagovor kod Boga. Taj stil su kršćani primjenjivali i na Mariju koju sv. Irenej naziva “Evinom odvjetnicom” što je drugim riječima promovira u zagovornicu roda ljudskoga.

Uza sva autorova ograđivanja i svjesno naglašavanu skromnost, ova mala zbirka predstavlja veliko obogaćenje duhovne literature na hrvatskom jeziku i zaista može poslužiti “*kao mala škola molitve i duhovna hrana kršćanima*” (str. 6). Možemo samo poželjeti da autor nastavi tragati za marijanskim molitvama u drugom tisućljeću i obogati nas jedinstvenim velebnim izdanjem poput njegove “Marijanske Hrvatske”.

Marko Babić